

Intervju s Faniko Cerar

Kakšno izobrazbo imate?

Imam končano 3-letno poklicno in srednjo tehnično šolo, katero sem končala leta 1968, poleg tega imam tudi pedagoško izobrazbo, od leta 1976 imam narejen strokovni izpit, leta 1993 pa sem dobila tudi naziv mentorice.

Od kdaj do kdaj ste bili zaposleni na naši šoli?

Na šoli sem bila zaposlena od ustanovitve galanterijskega oddelka do upokojitve. To je od šolskega leta 1960/61 do 31. 8. 1996.

Kakšne naloge ste opravljali kot zaposlena?

Poučevala sem praktični pouk v galanterijskih delavnicah, poučevala pa sem tehnologijo in modelarstvo v usnjarski galanteriji. Bila sem razredničarka, hodila sem na konference ter na razne seminarje. Bila sem tudi vodja galanterijskih delavnic. Veliko sem sodelovala z modnimi ustvarjalci in učitelji praktičnega pouka usnjene konfekcije pri pripravi modnih revij. Na zaključnih izpitih sem ocenjevala dijake.

Za program izdelovalec in predelovalec usnja sem napisala Katalog znanja iz tehnologije za poklic usnjarsko-galanterijski tehnik in Katalog znanja iz tehnologije za poklic usnjarski galanterist. Oba kataloga je izdal Zavod Republike Slovenije za šolstvo in šport.

Imena šole so se spreminjala. Kako se je šola imenovala v času vaše zaposlitve?

Najprej je bil Usnjarski tehnikum, nato pa TSUŠD oziroma Tehniška srednja usnjarska šola Domžale. Ko sem se zaposlila, se je imenovala TSUGŠD oziroma Tehniška srednja usnjarska galanterijska šola Domžale; nato Center srednjih šol Domžale in Srednja kovinarska in usnjarska šola Domžale, dokler se ni poimenovala Srednja šola Domžale.

Kje so se nahajale stavbe v katerih je potekal pouk?

Glede na reorganizacijo, novogradnje in število dijakov se je lokacija šolskih delavnic usnjene galanterije večkrat menjala. Ob ustanovitvi galanterijskega oddelka je bila delavnica nad usnjarno na Cesti talcev, od tod pa preseljena v internat. Z razdružitvijo internata in šole ter zaradi povečanja števila dijakov je bilo poučevanje praktičnega pouka v preurejenih delavnicah v stari osnovni šoli ob gostilni Keber na Ljubljanski 110. Zaradi planiranja novih gradenj je bila stara osnovna šola predvidena za rušenje. Spet je bila nujna selitev, tokrat v šolo na Ljubljanski 105. Končno so bilo to veliki in svetli prostori v celem prvem nadstropju. V celem drugem nadstropju so bile lepo urejene delavnice za poučevanje usnjene konfekcije.

Kakšna je bila velikost razredov?

Velikosti razreda so se vsako leto spreminjala, saj je bilo odvisno od števila dijakov, to pa je bilo vsako leto drugačno. V povprečju pa je bilo v razredu približno 20 dijakov.

Kako je potekal pouk, kako praktično izobraževanje?

Prva leta so v galanteriji izobraževali le galanterijske tehnike. Kasneje se je pokazala potreba po triletnem poklicnem programu. Nato pa se je pojavil še problem, kaj narediti z dijaki z nedokončano osnovno šolo, pomožno šolo ali slabšimi ocenami. Zanje se je zato uvedel dvoletni program. Tu so imeli dijaki za razliko od ostalih programov veliko več praktičnega dela ter niso imeli zahtevnejših predmetov, kot so matematika, kemija, fizika in jeziki. Poudarek so imeli na strokovnih predmetih.

V obdobju mojega službovanja so bili ukinjeni posamezni predmeti, npr. higiena, predvojaška vzgoja psihologija ... Pisanje diplomskih nalog v taki obliki kot je ob zaključku šolanja na fakultetah je bilo ukinjeno.

Praktični pouk se je skozi letnike spreminjal. V prvem letniku so dijaki morali opraviti določeno število vaj, katere so izvajali z manj vrednim materialom. Dijaki višjih letnikov pa so izdelovali izdelke za tovarno Toko, ki nam je nudila potrebne materiale.

Ste imeli morda kakšne pomembne dogodke v šolskem letu.

V prvih letih mojega poučevanja so bili zaključni izpiti pomemben dogodek. Poleg znanja je bila važna tudi splošna urejenost dijaka, s čimer je pokazal svoj ugled in zrelost. Takrat je bila to najvišja stopnja izobrazbe iz usnjarskega področja, saj v tej branži ni bilo višjih in visokih šol na ozemlju cele tedanje Jugoslavije.

Ob koncu šolskega leta so imeli učenci »pogreb cveka«. To sem videla prvič. Na povabilo dijaka sem ob vstopu v učilnico zagledala krsto, svečo in cvetje ter se kar malce ustrašila, nato pa sem opazila, da v njej leži »cvek«. Ob tej priložnosti je bil izveden še žalni sprevod do mostu čez Kamniško Bistrico. Krsto so »pogrebniiki« vrgli v vodo, malo naprej pa sta dva dijaka 3.letnika potegnili krsto iz vode, da so jo shranili za obred naslednje generacije.

Dijaki so bili ob koncu šolanja zelo obremenjeni, zato so šli iz usnjarskega, galanterijskega in konfekcijskega oddelka na ekskurzije v razne tovarne že v začetku šolskega leta. Med pomembne dogodke štejem razne razstave in modne revije naših dijakov. Nepozabni so maturantski plesi, kamor sem bila povabljenaa v Domžale in v Ljubljano.

Kaj pa dijaki, ki so prihajali iz tujine? Jih je bilo veliko, kako so se vključili v sistem?

V prvih generacijah, ki sem jih poučevala, je bilo več dijakov, ki so prihajali iz drugih republik bivše Jugoslavije. V razredih so po številu prevladovali fantje, od katerih jih je nekaj že imelo izkušnje z določenega področja. S časoma pa je bilo več tudi slovenskih dijakov.

Dijaki, ki so prihajali iz tujine, so imeli veliko težav z razumevanjem jezika. Sama sem se jim večkrat trudila pomagat. Kasneje so se jezika naučili in tako težav več ni bilo.

Kakšne so bile razmere v dijaškem domu?

Razmere v dijaškem domu so bile podobne kot drugod v tistem času — bivanje in hrana. V prvih generacijah so nekateri dijaki zaradi finančnih težav občasno v popoldanskem času fizično delali na raznih področjih. Aktivni so bili v športnih in kulturnih dejavnostih ter prostovoljnih aktivnostih.

Nekaj let je bila v prostorih internata tudi galanterijska delavnica in manjša šolska delavnica za strojenje kož.

Kateri so vaši najljubši spomini v zvezi z delom na SŠ Domžale oziroma njenih predhodnicah?

Zaposleni na šoli smo bili povezani in v prijateljskih odnosih. V zelo lepem spominu so mi ostali vsakoletni sindikalni izleti. Za daljše izlete smo namensko varčevali. Naj jih nekaj naštejem. Poleg ogledov po republikah bivše Jugoslavije smo bili še na Madžarskem, v Italiji, kjer smo občudovali njihovo arhitekturo, slikarstvo in razne druge umetnine. Zanimivo je bilo v Grčiji in Egiptu. Ob vseh potovanjih smo spoznavali in okušali njihovo kulinariko. Posebno mi je v spominu ostal izlet v Tunizijo, značilnosti severne Afrike in spoznavanje nevarnosti ugrabitve belk.

Kot že omenjeno so dijaki četrtil letnikov imeli (ob spremstvu učiteljev) strokovne ekskurzije po Jugoslaviji. Organizirani so bili obiski takratnih usnjarn in tovarn galanterije ter konfekcije. Spoznavali so krajevne, zgodovinske in kulturne posebnosti. Ob večerih pa so se zabavali in uživali ob zvokih glasbe.

Nepozabna so srečanja ob okroglih obletnicah koncev šolanja nekdanjih dijakov. Nekateri so že starši odraslih otrok. Skupaj obujamo spomine na šolske dni in se pogovarjamo o svojih življenjskih poteh in izkušnjah.